

Sygn. akt IV CSK 513/20

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa E. P.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń na Życie (...) Spółce Akcyjnej
z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 stycznia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 stycznia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódka E.P. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie (...) S.A. w W. kwoty 235.360,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 lipca 2016 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu równowartości składek wpłaconych pozwanemu w związku z polisą, pomniejszoną o kwotę wypłaconą powódce.

Wyrokiem z 28 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w G. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 235.360,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 11 lipca 2016 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z 27 stycznia 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w punkcie I w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 40.227,48 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 11 lipca 2016 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił; oddalił apelację w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej powódka, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazała na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącej, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, polegające na konieczności rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy: czy za ważną - w kontekście oceny zgodności z naturą stosunku zobowiązaniowego ubezpieczenia (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c.) - uznać należy umowę grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (oświadczenie ubezpieczonego o przystąpieniu do takiego ubezpieczenia), pomimo skonstruowania tej umowy w taki sposób, że całość ryzyka inwestycyjnego wynikającego ze stosunku prawnego, nawiązanego przez dwa podmioty wyspecjalizowane w przeprowadzaniu operacji finansowych, przerzuca ona na będącego konsumentem ubezpieczonego, tj. w sytuacji, gdy - w odróżnieniu od świadczeń należnych ubezpieczonemu - żadne ze świadczeń zastrzeżonych dla ubezpieczyciela oraz ubezpieczającego nie jest w jakimkolwiek stopniu uzależnione od ryzyka inwestycyjnego, a ich wysokość, w przeciwieństwie do świadczenia należnego ubezpieczonemu, jest z góry określona.

W ocenie powódki, skarga jest oczywiście uzasadniona. Skarżąca wiąże oczywistość skargi, z naruszeniami: art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c., art. 829 § 2 k.c., art. 5 ust. 1, ust. 3 pkt 2 i ust. 4 w zw. z art. 2 pkt 8 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym w zw. z art. 76 Konstytucji RP, art. 378 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny

środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z 26 września 2005 r., II PK 98/05, z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższe przesłanki nie zostały wykazane. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie spełniona została któraś z przesłanek przyjęcia sprawy do rozpoznania.

Zagadnienie, na które powołuje się skarżąca, dotyczy kilku problemów. W pierwszej kolejności należy wskazać, że w umowie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, ważność umowy nie zależy od kwotowo wskazanej sumy ubezpieczenia. Brak tak wskazanej sumy w umowie nie oznacza jej sprzeczności z prawem. Prawo nie przewiduje także żadnej konkretnej proporcji między częścią ochronną i częścią inwestycyjną w umowie ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, której naruszenie skutkowałoby nieważnością umowy, a przy jej wyznaczaniu strony umowy korzystają ze swobody umów. Istotne jest, aby umowa realizowała obie funkcje, a sprzeczne z właściwością (naturą) stosunku prawnego jest takie skonstruowanie umowy, która jedną z tych funkcji realizowałaby wyłącznie iluzorycznie. Ocena zaś tej okoliczności, to rozstrzyganie w konkretnej sprawie, które może być kwestionowane w drodze zarzutów kasacyjnych, natomiast nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, które mogłoby przemawiać za przyjęciem skargi do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2020 r., I CSK 772/19).

Uzasadnienie wniosku w zakresie oczywistej zasadności skargi stanowi w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną prawną Sądu drugiej instancji oraz próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżąca zakwestionowała ustalenia i ocenę stanowiące podstawę faktyczną rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji, w tym treści umowy w części dotyczącej dostatecznie precyzyjnego sformułowania zakresu ryzyka i sposobu obliczenia minimalnej sumy ubezpieczenia. W skardze kasacyjnej nie powołano natomiast argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego

naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

ke